

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Ing. J. H.,** proti žalovanému: **Krajský úřad Královéhradeckého kraje,** se sídlem Pivovarské náměstí 1245, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 2. 2018, č. j. 30 A 112/2017 - 46,

takto:

I. Návrh žalobce na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

[1] Dne 25. 7. 2017 žalobce doručil Krajskému soudu v Hradci Králové žalobu proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 5. 2017, č. j. KUKHK-9919/UP/2017/Kd. V následném podání doručeném krajskému soudu dne 15. 8. 2017 požádal žalobce o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Zároveň krajský soud vyzval, aby si ověřil jeho majetkové poměry z údajů na formulářích, které mu žalobce zaslal v jiných svých věcech vedených u tohoto krajského soudu.

[2] Vzhledem ke skutečnosti, že příslušný senát Krajského soudu v Hradci Králové rozhodoval naposledy ve věci žalobce před několika lety a žalobce sám neoznačil žádné konkrétní řízení vedené u tohoto krajského soudu, v rámci něhož by v nedávné době soudu vyplněné prohlášení o svých osobních, majetkových a výdělkových poměrech předložil, krajský soud jej usnesením ze dne 16. 10. 2017, č. j. 30 A 112/2017 - 39, vyzval, aby soudu předložil vyplněný formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, a to ve lhůtě 1 měsíce od doručení výzvy. Současně jej poučil o následcích nesplnění této výzvy.

[3] Podáním doručeným krajskému soudu dne 28. 11. 2017 žalobce požádal o prodloužení této lhůty. Odůvodňoval to zejména nepříznivým zdravotním stavem svým, své manželky, své sestry a výpadky elektrického proudu v důsledku vichřice ve dnech 29. – 30. 10. 2017. Žádal prodloužit lhůtu alespoň do 31. 1. 2018 či raději do 28. 2. 2018.

[4] Krajský soud žádosti vyhověl a přípisem ze dne 28. 11. 2017 lhůtu pro předložení vyplněného formuláře o osobních, majetkových a výdělkových poměrech prodloužil do 31. 1. 2018. Znovu žalobce poučil o následcích nesplnění této výzvy. Žalobce ale ve stanovené lhůtě výzvě nevyhověl. Krajský soud usnesením ze dne 5. 2. 2018, č. j. 30 A 112/2017 – 46, zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce, neboť neměl dostatečné podklady pro jejich kladné posouzení.

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti tomuto usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž namítal, že napadené usnesení bylo vydáno na základě domněnek krajského soudu a jím uměle konstruovaného skutkového i právního stavu, ke kterému se stěžovatel neměl možnost ani jakkoliv vyjádřit. Bylo dle stěžovatele vydáno, aniž by se soud vůbec zabýval reálným skutkovým a právním stavem této věci, když stěžovatel má i nadále za to, že nejen žaloba byla a je podána řádně, důvodně a včas a že i jeho osvobození od soudních poplatků a ustanovení mu právního zástupce soudem bylo a je objektivně důvodné a řádně a včas soudu prokázané a doložené aktuálními údaji, nikoliv domněnkami soudu a jím v odůvodnění zjevně nepravdivě uváděnými údaji. Své podání proto nepovažuje za soudem řádně vyřízené. Kasační stížnost pak stěžovatel dle svého vyjádření podal v zájmu právní jistoty pro případ, že by krajský soud nerevokoval své rozhodnutí.

[6] Současně s podáním kasační stížnosti stěžovatel navrhl přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

[8] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[9] Pokud jde o splnění poplatkové povinnosti v řízení o kasační stížnosti, v tomto řízení stěžovatele poplatková povinnost nestíhá s ohledem na to, že jeho kasační stížnost nesměřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (blíže viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz). Z tohoto důvodu zdejší soud o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti nerozhodoval.

[10] Jak přitom vyplývá ze zmiňovaného usnesení rozšířeného senátu, stěžovatel v řízení o kasační stížnosti, která nesměřuje proti meritornímu rozhodnutí krajského soudu ani proti rozhodnutí, jímž se řízení před krajským soudem končí, nemusí splňovat ani podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. (povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem).

pokračování

[11] I přesto ovšem stěžovatel podal návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, a pokud by splňoval zákonné podmínky, jistě by mu Nejvyšší správní soud zástupce, přestože v této věci není zastoupení advokátem obligatorní, mohl ustanovit. O návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti tedy musel zdejší soud rozhodnout. Nejvyšší správní soud podotýká, že podle § 35 odst. 9 s. ř. s. se pro rozhodnutí o ustanovení zástupce vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, a to jednak splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytná potřeba takového zastoupení k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud neshledal především splnění druhé nutné podmínky pro ustanovení zástupce, tedy jeho nezbytnost k ochraně práv stěžovatele. Kasační stížnost má požadované základní náležitosti, je zřejmé, čeho se jí stěžovatel domáhá; přitom v posuzované věci se jedná o posouzení nikterak komplikované otázky, o které soud může rozhodnout na základě podané kasační stížnosti a podkladů obsažených ve spise, aniž by bylo třeba za tímto účelem stěžovateli ustanovit zástupce. Za této situace tedy Nejvyšší správní soud návrh na ustanovení zástupce zamítl.

[12] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k posouzení kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí krajského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnosti není důvodná.

[13] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

[14] Nejvyšší správní soud konstatuje, že individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Z dikce § 36 odst. 3 s. ř. s. především vyplývá, že účastník může být zčásti a zcela výjimečně plně osvobozen od soudních poplatků při současném splnění tří předpokladů: a) podání žádosti o osvobození od soudních poplatků, b) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, c) doložení nedostatku prostředků. Mimo toto ustanovení se dílčím způsobem za použití § 64 s. ř. s. aplikuje rovněž § 138 o. s. ř., podle něhož lze přiznat účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka, a to zcela nebo zčásti. Citované ustanovení občanského soudního řádu rovněž pamatuje na situace, kdy uplatňování nebo bránění práva před soudem nese znaky svévole (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, či ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publ. pod č. 2601/2011 Sb. NSS).

[15] Krajský soud v napadeném usnesení uvedl, že nemá dostatečné podklady pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků. Ze spisu vyplynulo, že stěžovatel byl poučen o následcích nedoložení svých majetkových poměrů, resp. o neunesení důkazního břemene k prokázání, že nemá dostatek prostředků v usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. 10. 2017, č. j. 30 A 112/2017 - 39, jímž byl vyzván, aby soudu předložil

vyplněný formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, ale také v přípisu ze dne 28. 11. 2017, jímž mu byla prodloužena lhůta pro doložení svých majetkových poměrů do 31. 1. 2018. Stěžovatel si tedy musel být vědom toho, že důkazní břemeno k prokázání své nemajetnosti nese on sám a v případě zmeškání lhůty nebude jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhověno.

[16] Ve spise krajského soudu se nenachází vyplněný formulář o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, podání stěžovatele ze dne 13. 6. 2016, na něž stěžovatel odkazuje, ale ani jiné listiny prokazující nemajetnost stěžovatele. Není tedy možné shledat doložení nedostatku prostředků stěžovatele, jež je obligatorní podmínkou pro osvobození od soudních poplatků. Krajský soud proto nepochybil, pokud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal.

[17] Jak plyne z § 35 odst. 9 s. ř. s., účastníku lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou současně splněny dvě podmínky: 1) účastník splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně jeho práv.

[18] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků dle § 36 odst. 3 s. ř. s., nebylo třeba, aby se krajský soud zabýval též otázkou, zda došlo k naplnění druhé podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 s. ř. s., tj. potřeby zastoupení k ochraně jeho práv, a po právu návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

[19] S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[20] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o samotné kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení.

[21] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu jeho nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 4. dubna 2018

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu

pokračování